
Nhập môn Kỹ thuật Truyền thông

Bài 3: Các hệ thống truyền thông kỹ thuật số

PGS. Tạ Hải Tùng

---

1. Các khái niệm cơ bản về các hệ thống truyền thông kỹ thuật số

Giới thiệu các hệ thống truyền thông kỹ thuật số

**Hệ thống truyền thông kỹ thuật số:
Truyền các chuỗi ký hiệu thuộc về một «bảng chữ cái» rời rạc.**

Ví dụ:

- Chữ viết Human writing**
- Mã điện báo Morse**
- GSM**
- CD/DVD**

Introduction to digital transmission systems

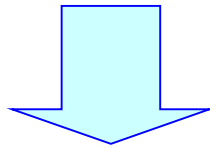
Chúng ta sẽ tập trung vào các hệ thống được đặc trưng bởi 2 tính chất sau:

- 1. Bảng chữ cái rời rạc = Bảng chữ cái nhị phân $\{0,1\}$
→ Các chuỗi dữ liệu nhị phân**
- 2. Kênh truyền = kênh không dây hoặc có dây**

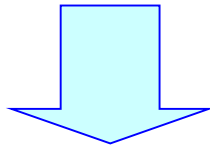
Introduction to digital transmission systems

**Nếu các thông tin tương tự cần truyền
(ví dụ: voice, video)**

Lấy mẫu và lượng tử hóa (mã hóa nguồn)

Các chuỗi dữ liệu nhị phân

Introduction to digital transmission systems

Các hệ thống truyền thông kỹ thuật số:

- GSM/UMTS
- Telephone Modem
- Optical Fibers
- Wired and Wireless LAN
- GPS/Galileo
- ...

Một số đại lượng chính đặc trưng các hệ thống truyền thông kỹ thuật số

- **Tốc độ truyền bit (bit-rate)**
- **Băng thông (bandwidth)**
- **Công suất (power)**
- **Xác suất lỗi (error probability)**
- **Độ phức tạp (complexity)**

Tốc độ truyền dòng bit (bit-rate)

Các chuỗi dữ liệu nhị phân được đặc trưng bởi “tốc độ” của nó

BIT-RATE R_b [bps]

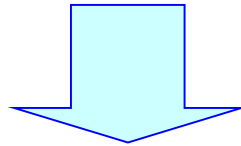
= số bit được truyền trong 1 giây

Băng thông (bandwidth)

Các chuỗi dữ liệu nhị phân

Muốn được truyền qua một kênh có dây hay không dây thì đều phải được chuyển sang một dạng sóng $s(t)$

Bảng thông

**Dạng sóng $s(t)$ được đặc trưng bởi
phổ mật độ công suất của nó $G_s(f)$**

**BANDWIDTH B [Hz] = Khoảng tần số chứa
“phần có ý nghĩa quan trọng” của $G_s(f)$**

Công suất

Công suất tín hiệu nhận được S [W] [dBm]

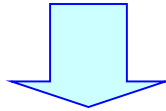
Phụ thuộc vào công suất truyền tín hiệu

**Và được đặc trưng bởi tỷ số công suất tín hiệu
/ công suất tạp âm (signal-to-noise ratio) tại
phía bộ thu**

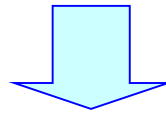
Xác suất xảy ra lỗi

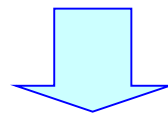
Các chuỗi dữ liệu nhị phân $u_T = (u_T[i])$

Dạng sóng truyền $s(t)$

Dạng sóng nhận $r(t) \neq s(t)$ (trong các kênh thực tế, không lý tưởng)

Các chuỗi dữ liệu nhị phân nhận được $u_R = (u_R[i])$

Xác suất xảy ra lỗi

Các chuỗi dữ liệu nhị phân truyền $u_T = (u_T[i])$

Các chuỗi dữ liệu nhị phân nhận được $u_R = (u_R[i])$

Xác xuất xảy ra lỗi bit

$$P(u_R[i] \neq u_T[i])$$

Độ phức tạp (complexity)

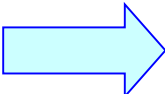
COMPLEXITY = Độ phức tạp về mặt kỹ thuật
của một phương án thực hiện cụ thể

Các đại lượng khác

Độ trễ D [s]

**Sự khác nhau giữa các thời điểm
truyền và nhận**

Vào (bộ phát, transmitter - TX) Ra (bộ thu, receiver, RX)

Ví dụ thực tế

Xây dựng một hệ thống truyền thông kỹ thuật số với các điều kiện:

- tốc độ truyền **BIT-RATE** $R_b=34$ Mbps
- trên vùng tần số có độ rộng **BANDWIDTH** $B=20$ MHz, có tần số trung tâm $f_0=18$ GHz
- đảm bảo tối thiểu **BER** $= 10^{-7}$ trong điều kiện công suất tín hiệu nhận được **POWER** $S=-40$ dBm
- với độ trễ tối đa **DELAY** $D=500$ ms
- với tối thiểu độ phức tạp **COMPLEXITY** (chi phí)

---

2. Chùm tín hiệu, gán nhãn, và dạng sóng truyền

Các chuỗi dữ liệu nhị phân: khái niệm

Bảng chữ cái nhị phân $Z_2 = \{0, 1\}$

Các chuỗi dữ liệu nhị phân:

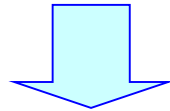
$$\underline{u}_T = (u_T[0], u_T[1], \dots, u_T[i], \dots) \quad i \in N \quad u_T[i] \in Z_2$$

Ví dụ: $\underline{u}_T = (1\ 101001\dots)$

$$\underline{u}_T = (u_T[0], u_T[1], \dots, u_T[i], \dots)$$

Tốc độ dòng bit R_b [bps]

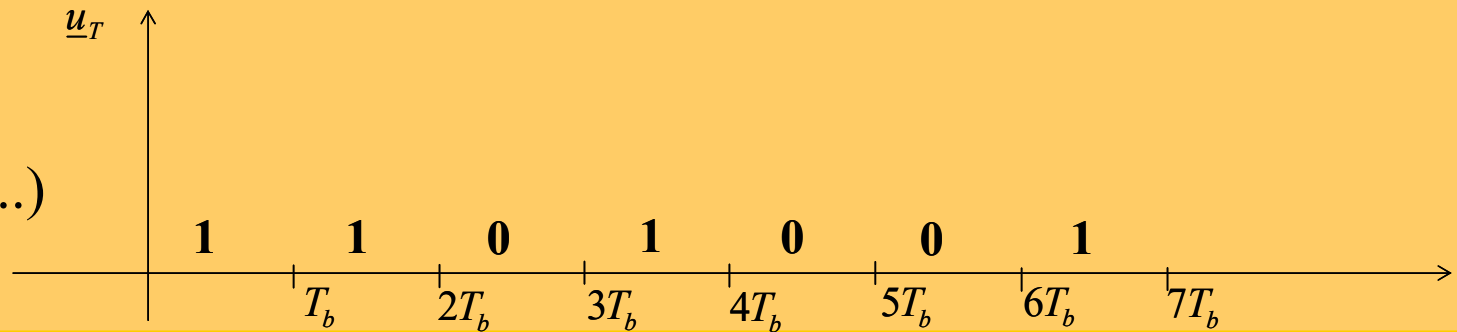

Mỗi bit $u_T[i]$ sẽ tồn tại trong khoảng $T_b = 1/R_b$ giây

$$(iT_b \leq t < (i+1)T_b)$$

Ví dụ:

$$\underline{u}_T = (1101001\dots)$$

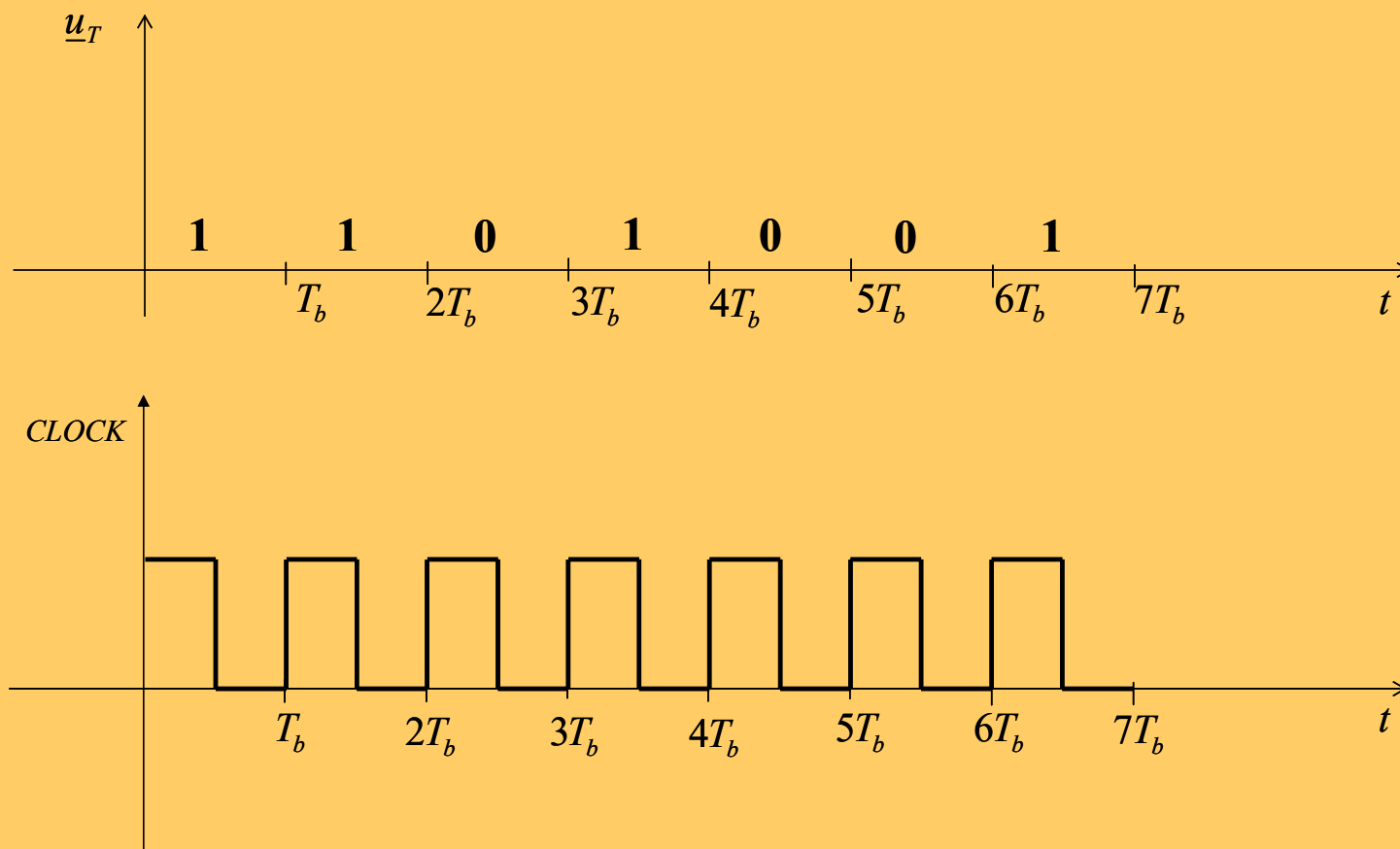

Một chuỗi dữ liệu nhị phân $\underline{u}_T$ được đặc trưng như sau:

- Các bit dữ liệu của nó $u_T[i]$
- Xung đồng hồ truyền, với tần số R_b

Ví dụ

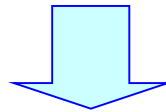
$\underline{u}_T = (1101001\dots)$

$$\underline{u}_T = (u_T[0], u_T[1], \dots, u_T[i], \dots)$$

Các chuỗi dữ liệu nhị phân ngẫu nhiên lý tưởng

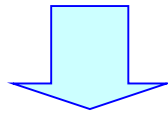

- **Các bit của nó độc lập thống kê với nhau $P(u_T[i] | (u_T[j]) = P(u_T[i])$**
- **Xác suất bit 0 và bit 1 là tương đồng $P(u_T[i] = 0) = P(u_T[i] = 1) \forall i$**

Các dạng sóng truyền (transmitted waveforms)

Chuỗi dữ liệu nhị phân: $\underline{u}_T$

Dạng sóng truyền thực sự $s(t)$

= hàm thực theo thời gian

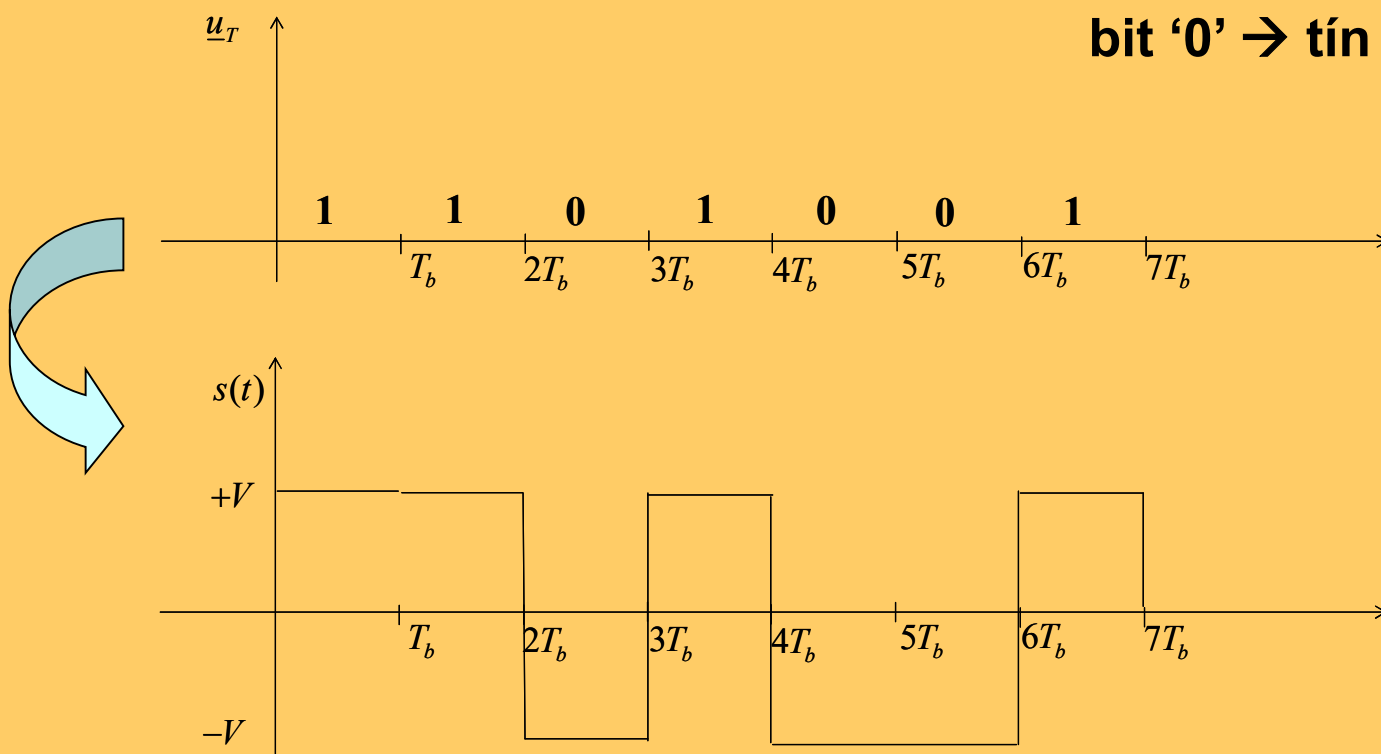
Ví dụ

$\underline{u}_T = (1101001\dots)$

Biểu diễn NRZ lưỡng cực

bit '1' $\rightarrow$ tín hiệu $+V$

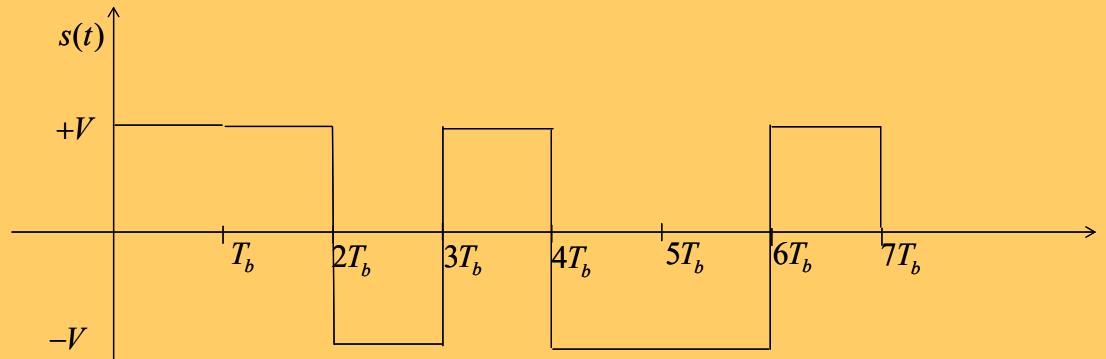
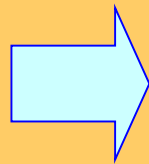
bit '0' $\rightarrow$ tín hiệu $-V$

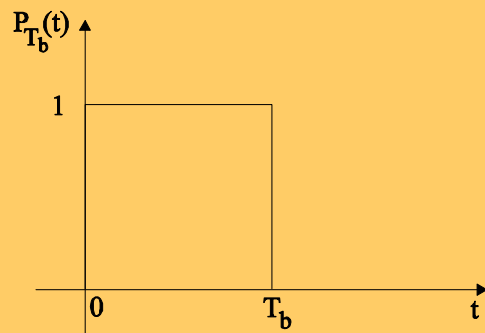

Ví dụ

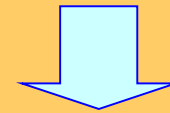
$\underline{u}_T = (1\ 101001\dots)$

Hình chữ nhật trong
khoảng thời gian T_b

Hai tín hiệu tồn tại

$$u_T[i] = 1 \rightarrow +VP_{T_b}(t - iT_b)$$

$$u_T[i] = 0 \rightarrow -VP_{T_b}(t - iT_b)$$

Chùm tín hiệu

Chùm tín hiệu M

$$M = \{ s_1(t) , \dots , s_i(t), \dots, s_m(t) \}$$

Số phần tử: $|M|=m=2^k$ tín hiệu

$$M = \{ s_1(t) , \dots , s_i(t), \dots, s_m(t) \}$$

Giả thiết: tất cả tín hiệu $s_i(t)$ có miền thời gian hữu hạn

$$0 \leq t < T = kT_b$$

Ví dụ

$$M = \{s_1(t) = +VP_T(t), s_2(t) = -VP_T(t)\} \quad m = 2$$

$$M = \{s_1(t) = VP_T(t) \cos(2\pi f_0 t), s_2(t) = VP_T(t) \sin(2\pi f_0 t), \\ s_3(t) = -VP_T(t) \cos(2\pi f_0 t), s_4(t) = -VP_T(t) \sin(2\pi f_0 t)\} \\ m = 4$$

Không gian Hamming

Vector nhị phân k -bit

$$\underline{v} = (u_0, \dots, u_i, \dots, u_{k-1}) \quad u_i \in Z_2$$

Không gian Hamming

$$H_k = \{\underline{v} = (u_0, \dots, u_i, \dots, u_{k-1}) \mid u_i \in Z_2\}$$

Số phần tử: $|H_k| = 2^k$ vectors

Ví dụ

$$H_1 = \{ (0) (1) \} = \mathbb{Z}_2$$

$$H_2 = \{ (00) (01) (10) (11) \}$$

$$H_3 = \{ (000) (001) (010) (011) (100) (101) (110) (111) \}$$

Gán nhãn nhị phân

Chùm tín hiệu M : số tín hiệu thuộc chùm là: 2^k

Không gian Hamming H_k : số phần tử 2^k

Ảnh xạ 1-1

Gán nhãn nhị phân

$$\begin{aligned} e: \quad & H_k \leftrightarrow M \\ & \underline{v} \in H_k \leftrightarrow s(t) = e(\underline{v}) \in M \end{aligned}$$

Ví dụ

$$M = \{s_1(t) = +VP_T(t), s_2(t) = -VP_T(t)\}$$

$$m=2 \rightarrow k=1$$

$$H_1 = \{ (0), (1) \}$$

$$e: H_1 \leftrightarrow M$$

$$(0) \leftrightarrow s_1(t)$$

$$(1) \leftrightarrow s_2(t)$$

Ví dụ

$$M = \{s_1(t) = VP_T(t) \cos(2\pi f_0 t), s_2(t) = VP_T(t) \sin(2\pi f_0 t), \\ s_3(t) = -VP_T(t) \cos(2\pi f_0 t), s_4(t) = -VP_T(t) \sin(2\pi f_0 t)\}$$

$$m=4 \rightarrow k=2$$

$$H_2 = \{ (00), (01), (11), (10) \}$$

$$e: H_2 \leftrightarrow M$$

$$(00) \leftrightarrow s_1(t)$$

$$(01) \leftrightarrow s_2(t)$$

$$(10) \leftrightarrow s_3(t)$$

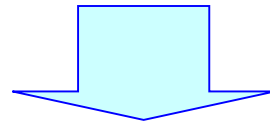
$$(11) \leftrightarrow s_4(t)$$

Dạng sóng truyền

Giả thiết:

- Chuỗi nhị phân $\underline{u}_T$
- Chùm tín hiệu M
- Gán nhãn nhị phân e

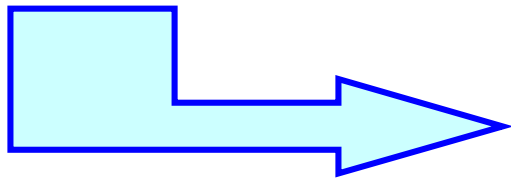

Xây dựng dạng sóng truyền $s(t)$
là một nhiệm vụ khá đơn giản

M có số phần tử 2^k $e : H_k \leftrightarrow M$

chia $\underline{u}_T$ thành các vector k -bit

$$\underline{u}_T = (u_T[0], u_T[1], \dots, u_T[i], \dots)$$

$$\underline{u}_T = (\underline{v}_T[0], \underline{v}_T[1], \dots, \underline{v}_T[n], \dots)$$

Vector [0] $\underline{v}_T[0] = (u_T[0], \dots, u_T[k-1])$

Vector [n] $\underline{v}_T[n] = (u_T[nk], \dots, u_T[(n+1)k-1])$

Mỗi bit tồn tại trong T_b giây

Mỗi vector k -bit tồn tại trong $kT_b = T$ giây

$$\underline{u}_T = (\underbrace{v_T[0]}_T, \underbrace{v_T[1]}_T, \dots, \underbrace{v_T[n]}_T, \dots)$$

Mỗi tín hiệu $s_i(t) \in M$ tồn tại trong T giây

$$0 \leq t < T = kT_b$$

Transmitted waveform

Gán nhãn nhị phân $e: H_k \leftrightarrow M$

$$\begin{aligned} \underline{u}_T &= (\underbrace{v_T[0]}_{\substack{e \\ T}}, \underbrace{v_T[1]}_{\substack{e \\ T}}, \dots, \underbrace{v_T[n]}_{\substack{e \\ T}}, \dots) \\ s(t) &= (s[0](t), s[1](t), \dots, s[n](t), \dots) \end{aligned}$$

Dóng hàng đúng
(Correct alignment): $s[n](t) = e(\underline{v}_T[n]) ???$

Vấn đề: chùm tín hiệu

$$M = \{ s_1(t) , \dots , s_i(t), \dots, s_m(t) \}$$

Được định nghĩa trong

$$0 \leq t < T = kT_b$$

Nhưng chỉ có vector nhị phân đầu tiên được biểu diễn

$$\underline{\mathbf{u}}_T = (\underbrace{\underline{v_T[0]}}_{\substack{e \\ T}} , \underbrace{\underline{v_T[1]}}_{\substack{e \\ T}} , \dots , \underbrace{\underline{v_T[n]}}_{\substack{e \\ T}} , \dots)$$

$$\mathbf{s}(t) = (\underbrace{s[0](t)}_{\substack{e \\ T}} , \underbrace{s[1](t)}_{\substack{e \\ T}} , \dots , \underbrace{s[n](t)}_{\substack{e \\ T}} , \dots)$$

Dóng hàng chính xác đạt được $s[n](t) = T_n(e(\underline{v}_T[n])$

Nếu

$$T_n(y(t)) = y(t - nT)$$

Gán nhãn nhị phân $e: H_k \leftrightarrow M$

$$\begin{array}{l} \underline{u}_T = (\underbrace{\underline{v}_T[0]}_{\substack{e \\ T}}, \underbrace{\underline{v}_T[1]}_{\substack{e \\ T}}, \dots, \underbrace{\underline{v}_T[n]}_{\substack{e \\ T}}, \dots) \\ s(t) = (s[0](t), s[1](t), \dots, s[n](t), \dots) \end{array}$$

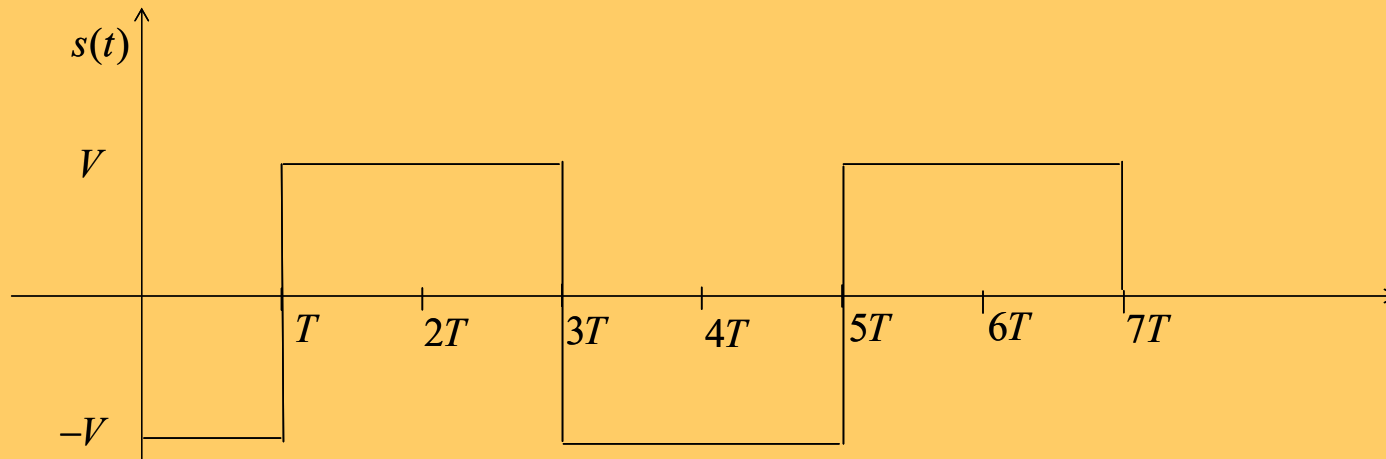
Dóng hàng đúng $s[n](t) = T_n(e(\underline{v}_T[n]))$

Ví dụ:

$$\underline{u}_T = (0110011\dots) \quad R_b = 1 \text{ Mbps}$$

$$M = \{s_1(t) = -VP_T(t), s_2(t) = +VP_T(t)\}$$

$$T = T_b = 1 \mu s$$

Bài tập

$$\underline{u}_T = (10011100\dots) \quad R_b = 1 \text{ Mbps}$$

$$M = \{s_1(t) = VP_T(t) \cos(2\pi f_0 t), s_2(t) = VP_T(t) \sin(2\pi f_0 t), \\ s_3(t) = -VP_T(t) \cos(2\pi f_0 t), s_4(t) = -VP_T(t) \sin(2\pi f_0 t)\}$$

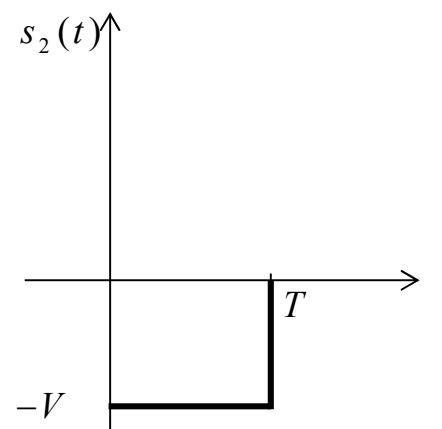
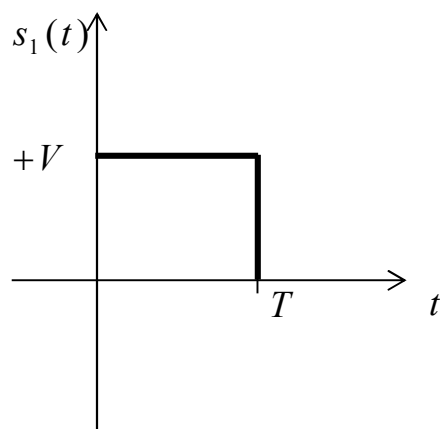
$$(f_0 = 1 \text{ MHz})$$

Ví dụ các chùm tín hiệu trong thực tế

NRZ lưỡng cực (Non Return to Zero)

$$M = \{s_1(t) = +VP_T(t), s_2(t) = -VP_T(t)\}$$

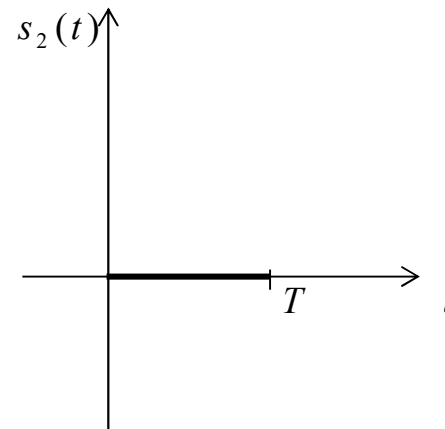
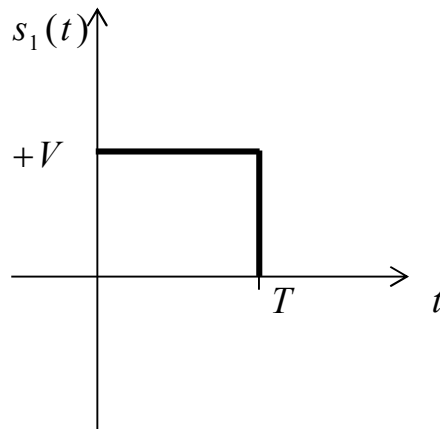

$$m = 2 \rightarrow k = 1 \rightarrow T = T_b$$

NRZ đơn cực (Non Return to Zero)

$$M = \{s_1(t) = +VP_T(t), s_2(t) = 0\}$$

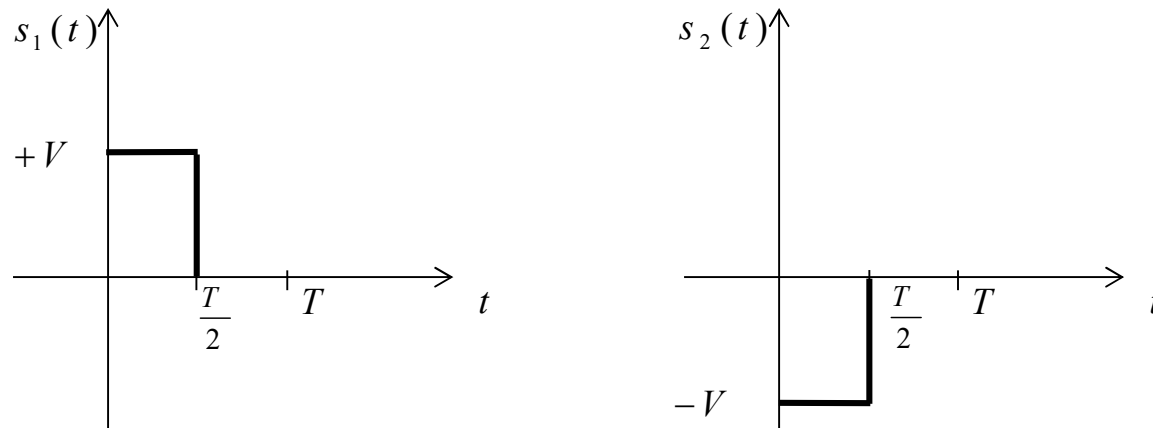

$$m = 2 \rightarrow k = 1 \rightarrow T = T_b$$

RZ lưỡng cực (Return to Zero)

$$M = \{s_1(t) = +VP_{T/2}(t), s_2(t) = -VP_{T/2}(t)\}$$

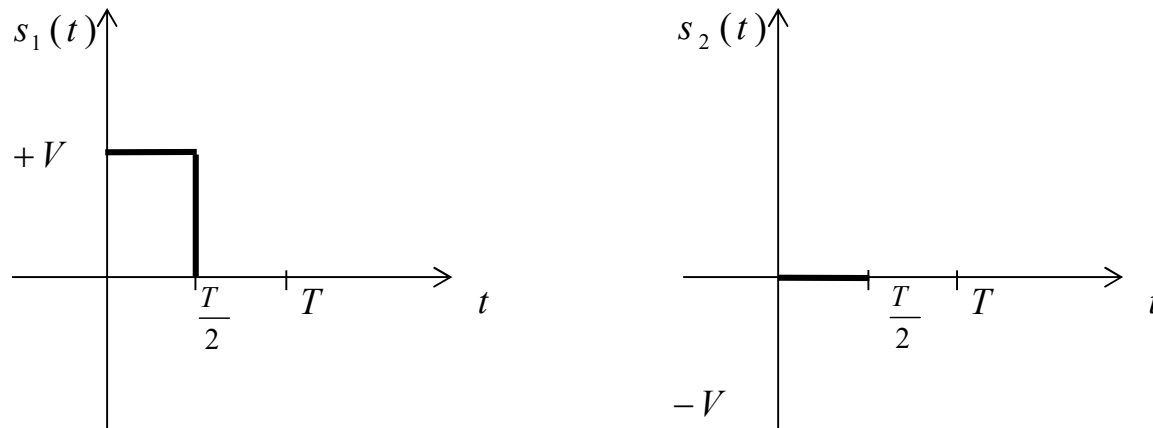

$$m = 2 \rightarrow k = 1 \rightarrow T = T_b$$

RZ đơn cực (Return to Zero)

$$M = \{s_1(t) = +VP_{T/2}(t), s_2(t) = 0\}$$

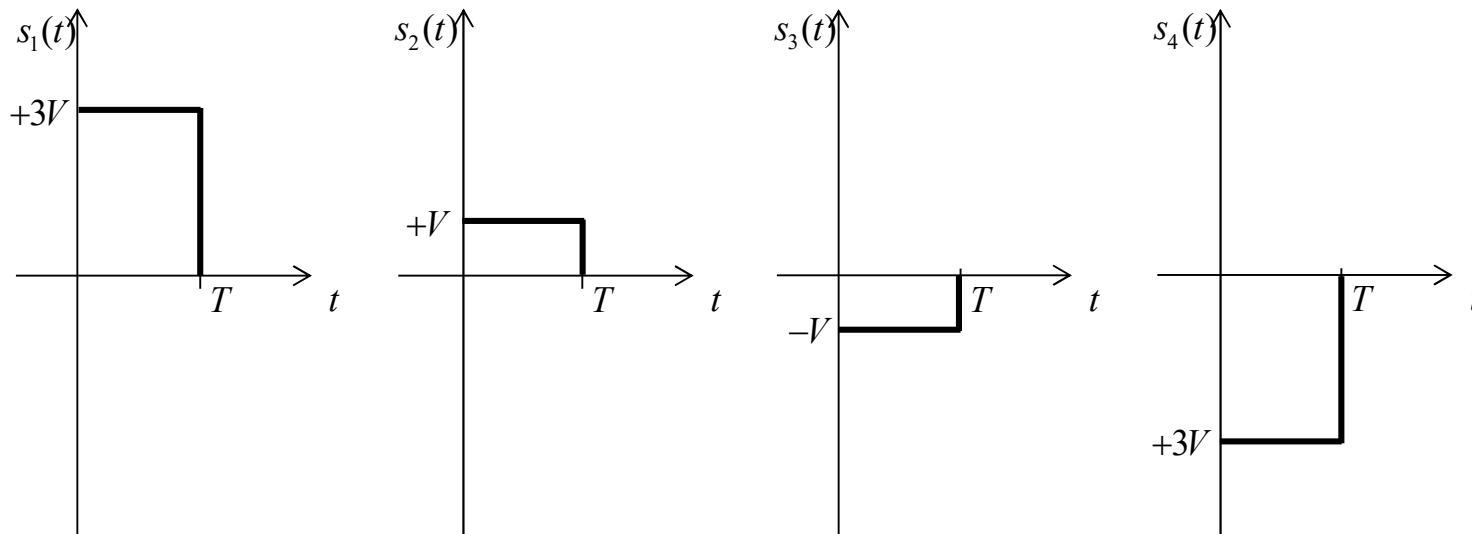
$$m = 2 \rightarrow k = 1 \rightarrow T = T_b$$

---

m-PAM (Pulse Amplitude Modulation) điều chế biên độ xung

Ví dụ: 4-PAM

$$M = \{s_1(t) = +3VP_T(t), s_2(t) = +VP_T(t), s_3(t) = -VP_T(t), s_4(t) = -3VP_T(t)\}$$

$$m = 4 \rightarrow k = 2 \rightarrow T = 2T_b$$

---

m-ASK (Amplitude Shift Keying)

Điều chế dịch biên độ

Ví dụ: 4-ASK

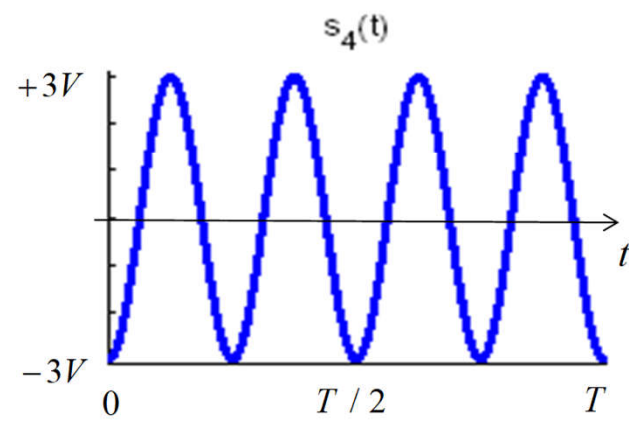
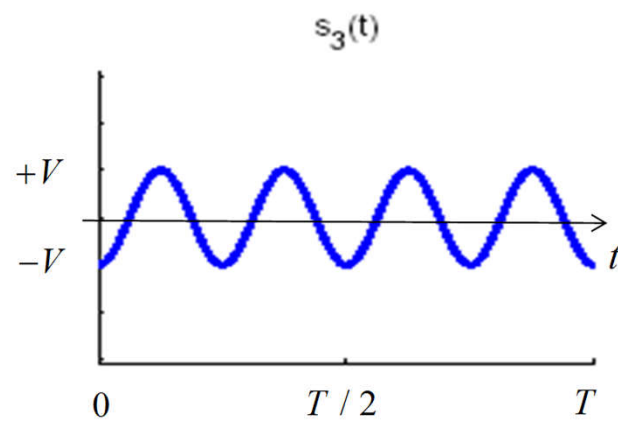
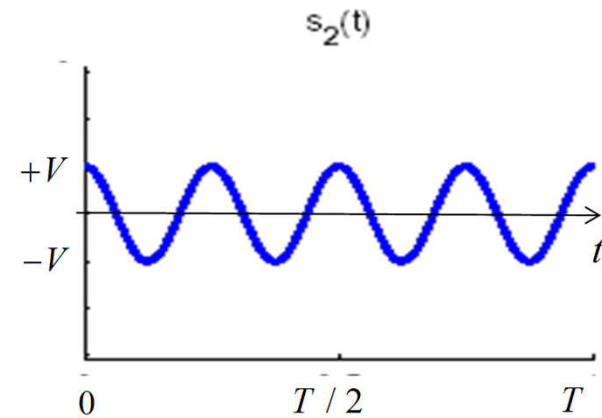
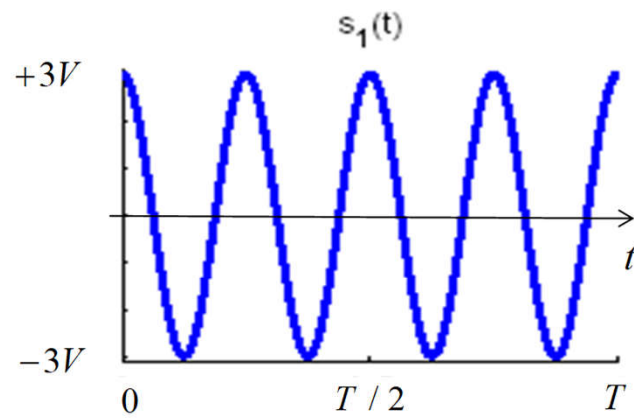
$$M = \{s_1(t) = +3VP_T(t) \cos(2\pi f_0 t), s_2(t) = +VP_T(t) \cos(2\pi f_0 t), \\ s_3(t) = -VP_T(t) \cos(2\pi f_0 t), s_4(t) = -3VP_T(t) \cos(2\pi f_0 t)\}$$

$$m = 4 \rightarrow k = 2 \rightarrow T = 2T_b$$

4-ASK

$$f_0 = 2R_b$$

---

m-PSK (Phase Shift Keying)

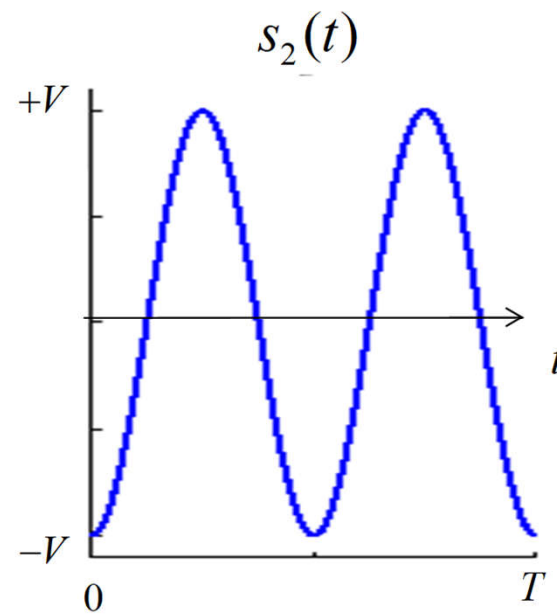
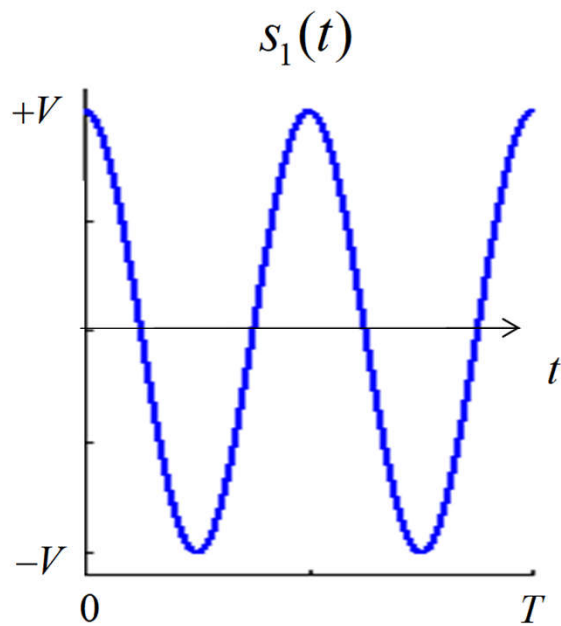
Example: 2-PSK

$$\begin{aligned} M &= \{s_1(t) = +VP_T(t) \cos(2\pi f_0 t), s_2(t) = -VP_T(t) \cos(2\pi f_0 t)\} = \\ &= \{s_1(t) = +VP_T(t) \cos(2\pi f_0 t), s_2(t) = +VP_T(t) \cos(2\pi f_0 t - \pi)\} \end{aligned}$$

$$m = 2 \rightarrow k = 1 \rightarrow T = T_b$$

2-PSK

$$f_0 = 2R_b$$

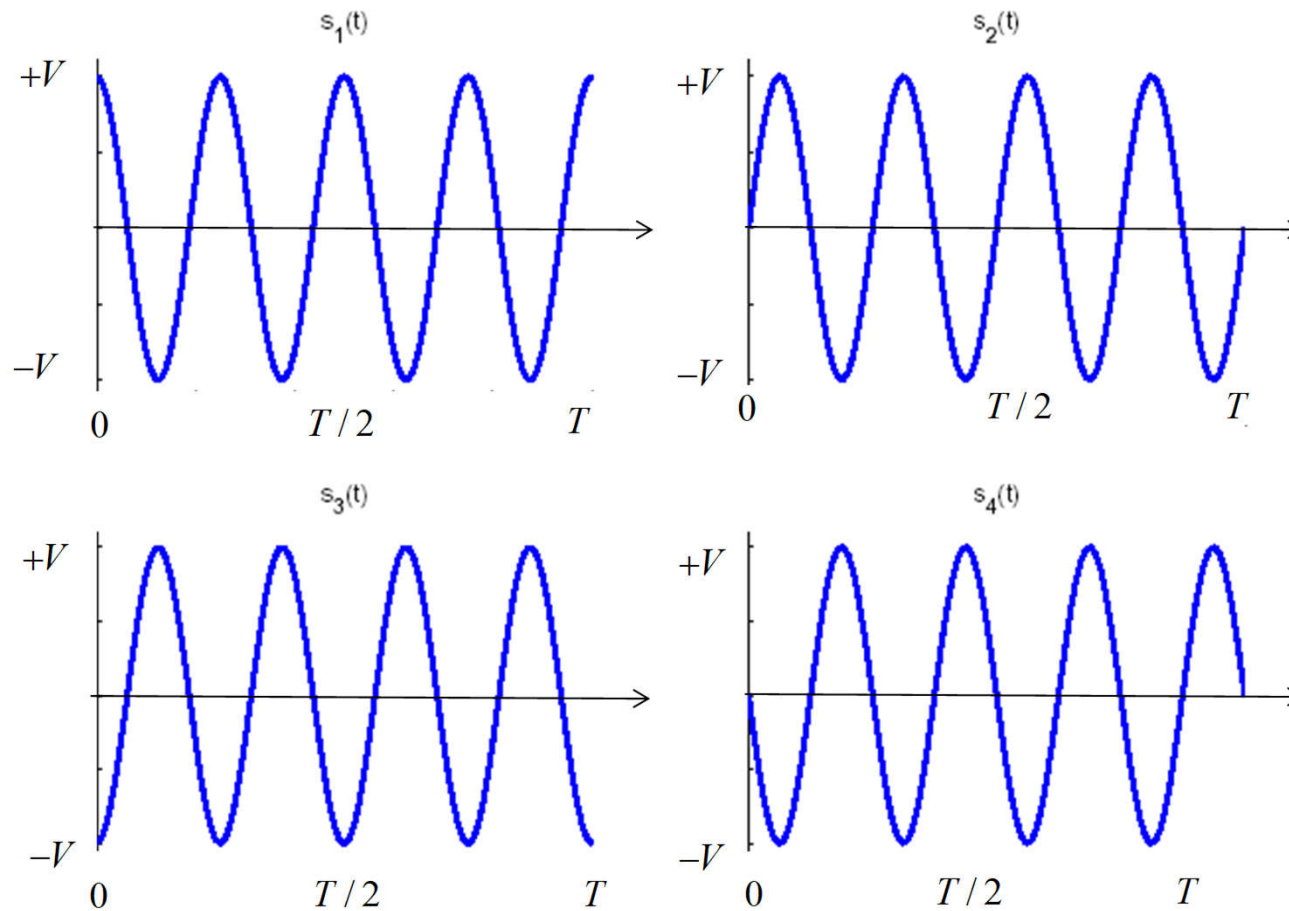
Example: 4-PSK

$$M = \left\{ \begin{array}{l} s_1(t) = +VP_T(t) \cos(2\pi f_0 t), s_2(t) = +VP_T(t) \sin(2\pi f_0 t), \\ s_3(t) = -VP_T(t) \cos(2\pi f_0 t), s_4(t) = -VP_T(t) \sin(2\pi f_0 t) \end{array} \right\} =$$
$$= \left\{ \begin{array}{l} s_1(t) = +VP_T(t) \cos(2\pi f_0 t), s_2(t) = +VP_T(t) \cos\left(2\pi f_0 t - \frac{\pi}{2}\right), \\ s_3(t) = +VP_T(t) \cos(2\pi f_0 t - \pi), s_4(t) = VP_T(t) \cos\left(2\pi f_0 t - \frac{3\pi}{2}\right) \end{array} \right\}$$

$$m = 4 \rightarrow k = 2 \rightarrow T = 2T_b$$

4-PSK

$$f_0 = 2R_b$$

---

m-FSK (Frequency Shift Keying)

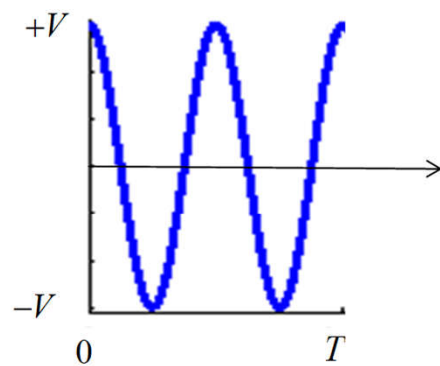
Điều chế dịch tần số

Ví dụ: 2-FSK

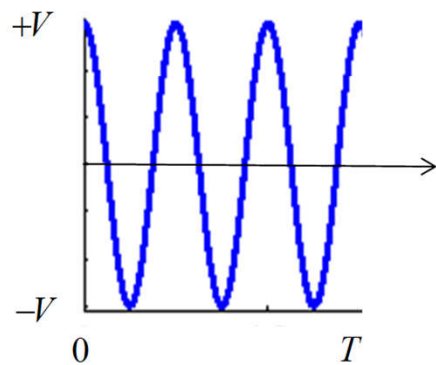
$$M = \{s_1(t) = +VP_T(t) \cos(2\pi f_1 t), s_2(t) = +VP_T(t) \cos(2\pi f_2 t)\}$$

$$m = 2 \rightarrow k = 1 \rightarrow T = T_b$$

2-FSK

$$f_1 = 2R_b$$

$$f_2 = 3R_b$$

Bài tập

$$\underline{u}_T = (10011100\dots) \quad R_b = 1 \text{ Mbps}$$

Vẽ dạng sóng của tất cả các chùm tín hiệu đã liệt kê vừa rồi